

LBRIS

We know
books

SIMON MONAHUL

SFÂNTUL NICHIFOR CEL LEPROS,
FĂCĂTORUL DE MINUNI
(1890-1964)
VIAȚA. MĂRTURII. MINUNI

Traducere din limba greacă de
Elena Dinu

Editura Iona
București, 2024

CUPRINS

O VIAȚĂ BINE-PLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU	9
Primii ani	9
Lepros în Insula Hios	15
Monah alături de Părintele Antim	18
Ultimii ani, la Atena	26
Adormirea	30
MĂRTURII	35
MINUNI.....	41

O VIAȚĂ BINE-PLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU

În anul 1890, Creta dătătoare de sfinți a dat naștere încă unui fiu ales al Bisericii noastre, Monahul Nichifor. Cuviosul, după numele său de mirean, Nicolae Tzanakakis, s-a născut în satul de munte Sirikari, Hania, cu păduri frumoase, cascade și izvoare, peșteri și trecători. Acest sat are o caracteristică rar întâlnită: este împărțit în douăsprezece „vecinătăți” ce poartă numele primelor familii stabilite în zonă. Fiecare familie a zidit câte o mică biserică în cinstea Sfântului ocrotitor al familiei, astfel încât satul este împodobit astăzi cu aceste biserici. „Vecinătatea” în care micul Nicolae a văzut lumina zilei are trei biserici: Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și Sfântul Efreem.

Primii ani

Părinții lui, Ioannis și Glikeria, erau oameni simpli și evlavioși. Micul Nicolae n-a apucat să se bucure îndeajuns de căminul cald și binecuvântat al

familiei. A rămas orfan de ambii părinți la o vârstă foarte fragedă, trăind lipsit de căldura brațelor mamei și de ocrotirea tatălui. A fost crescut de bunicul său, Ioannis Tzanakakis, și a învățat primele litere la școala primară din satul natal.

La vârsta de treisprezece ani a trebuit să plece de acasă, de lângă frații săi și de lângă prietenii cu care se juca și alături de care crescuse. Nu avea să se mai întoarcă niciodată la ei, nici nu avea să îi mai vadă vreodată. Bunicul lui l-a dus la un bărbier din Hania ca să învețe meserie. Acolo, condițiile de trai nu erau cele mai bune pentru un copil de la țară lăsat singur într-un oraș mare.

Pentru că era inteligent și prietenos, a reușit să se facă iubit de toți. Dar în stadionul vieții îl aștepta o cursă foarte dureroasă, lungă și dificilă. Curând a descoperit o mică pată pe piele, înscrisă într-un cerc abia vizibil: era primul simptom al leprei. Dumnezeu îl chema să poarte crucea grea a acestei mucenicii nesângeroase și, cu timpul, a început să conștientizeze tot mai mult acest lucru.

Lepra sau „Boala lui Hansen”, cum este cunoscută, după numele doctorului norvegian Gerhard Armauer Hansen care a descoperit bacilul leprei în 1873, este adesea pomenită în Sfânta Scriptură (Lev. cap. 13; Matei 8, 1-14; Luca 5, 12-14 și 17, 12-19; Marcu 1, 40-44). Lepra era considerată o molimă cumplită, iar leproșii erau priviți cu teamă sau chiar cu dispreț. Numai în ultimele decenii ale secolului al XX-lea, după descoperirea tratamentului pentru lepra și datorită acțiunii de informare a populației, al cărei prim reprezentant a fost jurnalistul francez

Raoul Follero, leproșii au început să fie acceptați de societate.

În Biserica Ortodoxă, ocrotitorul leproșilor și al orfanilor este Sfântul Zotic, pomenit pe 31 decembrie. Acesta a trăit la Constantinopol și a fost dregător la curtea împăratului Constantin cel Mare. Când a izbucnit în cetate epidemia de lepră, împăratul a dat o lege prin care hotăra ca toți cei ce se molipseau să fie aruncați în mare. Pentru că Sfântului Zotic îi era milă de ei, a cerut aur de la împărat ca să cumpere, precum spunea, pietre scumpe spre slava și cinstea împărăției lui. Însă cu acest aur i-a răscumpărat pe leproși din mâinile călăilor și i-a dus dincolo de Constantinopol, într-un munte numit Eleon. Acolo le-a ridicat colibe și corturi și le aducea el însuși hrană.

După o vreme, asupra Constantinopolului s-a abătut foametea. Atunci, sfetnicii împăratului arian Constanțiu, care între timp moștenise tronul de la tatăl lui, Constantin, l-au învinuit pe Zotic pentru foamete, fiindcă cheltuia mult din averea împărătească cu îngrijirea leproșilor. Constanțiu i-a cerut Sfântului să-i arate pietrele scumpe pe care făgăduise să le cumpere cu aurul tatălui său. Atunci Zotic l-a dus în Muntele Eleon, unde leproșii, „pietrele scumpe” ale lui Dumnezeu, l-au întâmpinat cu cinste pe împărat. Înaintea tuturor stătea chiar fiica împăratului, care, fiind bolnavă de lepră, fusese și ea răscumpărată de către Sfântul Zotic. Împăratul n-a înțeles înțelepciunea și dragostea lui Zotic, pentru care un suflet prețuia mai mult decât lumea întregă. Deci, socotindu-se înșelat, s-a mâniat și a

poruncit ca Sfântul să fie legat cu o funie în urma unor catări sălbatici, care să fie goniți până ce trupul îi va fi zdrobit de pietrele muntelui. După ce Sfântul Mucenic Zotic și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, catării s-au oprit și l-au muștrat pe împărat cu glas omenesc în auzul tuturor, numindu-l orb și necugetat. Înțelegându-și în sfârșit cruzimea și nedreptatea, Constanțiu s-a căit cu lacrimi amare de uciderea Sfântului. A poruncit ca moaștele să-i fie adunate și îngropate cu mare cinste, iar apoi a ridicat în acel loc o leprozerie, care să fie administrată din aurul împărătesc.

În secolul al IX-lea, cuceritorii sarazini au adus boala leprei în Insula Creta. Leproșii trăiau din cerșetorie și dormeau în peșteri, în afara satelor și a orașelor sau în case părăsite. În 1903, înaltul comisar al Cretei, Prințul George, a hotărât să pună la dispoziția leproșilor din Creta Insula Spinalonga.

Leproșii trăiau pe tot cuprinsul Greciei insulare, deoarece grecii intrau în contact cu sarazinii și cu alți purtători ai bolii. În Insula Hios a fost ridicată în 1378 prima leprozerie, Lovokomeio, renovată în 1909 și destinată exclusiv leproșilor din Hios. De aceea, cum vom vedea mai târziu, Sfântul Antim, preot monah la Leprozeria Lovokomeio din Hios, a fost nevoit să plătească o sumă mai mare de bani ca să-l poată aduce acolo pe Nicolae Tzanakakis, care era din Creta.

În vremea aceea, mulți sufereau de boala lui Hansen. Copii, adulți, de multe ori unul sau doi membri ai aceleiași familii, toți erau respinși de societate, erau nevoiți să se depărteze de casele lor și

să se izoleze de cei dragi, ca să nu-i molipsească. Astfel s-a întâmplat și cu Nicolae, cel care avea să devină mai târziu Monahul Nichifor. Aceste despărțiri le provocau o mare suferință, dar Dumnezeu, care le dădea această cruce, îi și întărea să o ducă. De aceea, i-a încununat și i-a cinstit nu numai pentru răbdarea lor în suferință, ci și pentru că erau alungați. Dar pe noi, cei sănătoși, ne va judeca după măsura în care am arătat, din inimă, înțelegere, dragoste și milă față de toți cei bolnavi și suferinzi.

După ce s-a îmbolnăvit de lepră, Nicolae s-a mâhnit mult. Băiatul de treisprezece ani s-a maturizat repede în urma necruțătoarei boli, iar râsul spontan și bucuria tinereții au încetat. Știa care erau simptomele leprei, dar știa și ce avea să urmeze, dacă era descoperit de autorități: izolarea în Insula Spinalonga. Zi de zi și-a ascuns părțile trupului afectate de lepră, și-a trăit drama de unul singur și fiori de teamă și de nesiguranță i-au străbătut inima la gândul izolării.

Spinalonga, „mormântul morților vii”, este o mică insulă din Golful Elounda, situată în apropiere de orașul Sfântul Nicolae, Creta. Insula a fost numită Spinalonga de către venețieni, prin coruperea fonetică a denumirii ei grecești στην Ελούντα (*stin Elounda*) „spre Elounda”, pe care nu o înțelegeau. Acolo, după cum am menționat deja, exista din 1903 o leprozerie. Timp de cincizeci și patru de ani, până în 1957, când a fost desființată, Spinalonga a fost sfințită de suferințele, lacrimile, răbdarea și rugăciunile leproșilor știute numai de Dumnezeu.

Când semnele bolii au început să devină mai evidente, Nicolae, care împlinise șaisprezece ani, s-a hotărât să plece pe ascuns cu vaporul în Egipt, în Alexandria.

Alexandria, marea și străvechea cetate egipteană, a fost zidită în veacul al IV-lea î. Hr. de către arhitecții împăratului Alexandru cel Mare. Aceasta a cunoscut o mare dezvoltare economică și spirituală, mai ales în perioada elenistică. În Alexandria a propovăduit Sfântul Evanghelist Marcu († 68 d. Hr.), iar școlile catehetice, teologii și viața duhovnicească din cetate au contribuit mult la dezvoltarea și răspândirea creștinismului în primele secole. În secolul al XIX-lea și la începutul celui de-al XX-lea, în Alexandria a existat o puternică comunitate grecească.

Acolo, ca să-și plătească cheltuielile de întreținere, tânărul Nicolae și-a găsit de lucru ca bărbier. Trăia retras, mereu cu teama în suflet de a nu-i molipsi și pe alții. Mulți clerici și creștini greci din Patriarhia Alexandriei l-au sprijinit să se adapteze la noua sa viață într-o țară străină, printre necunoscuți care aveau altă credință și alte tradiții. Tot ei l-au ajutat să își împlinească o mare dorință, pe care ar trebui să o aibă orice creștin, aceea de a se închina la Locurile Sfinte din Ierusalim.

Boala leprei, care era incurabilă în primele decenii ale secolului al XX-lea – tratamentul fiind descoperit abia în anul 1947 – înainta în trupul lui Nicolae, provocându-i răni dureroase și tot mai vizibile atât pe față, cât și pe mâini. Trebuia să plece din nou, dar unde și cum?

Atunci, milostivul Dumnezeu l-a îndemnat să își descopere suferința unui arhimandrit născut în Hios. Acela l-a liniștit pe Nicolae și l-a îmbărbătat ca un adevărat părinte. A înțeles că Nicolae era un suflet curat și drept, un tânăr în care sălășluia harul Duhului Sfânt.

Arhimandritul a luat imediat legătura cu Părintele Antim, pe care îl cunoștea și care, mai târziu, va fi cunoscut ca Sfântul Antim din Hios. Acesta slujea pe atunci ca ieromonah la leprozeria din Hios. Arhimandritul i-a scris despre Nicolae, despre boala lui, despre firea lui sensibilă, despre credința și viața lui creștină fără cusur în anii petrecuți în Alexandria.

Părintele Antim i-a răspuns de îndată, rugându-l să-l trimită pe Nicolae la el, în Hios.

Lepros în Insula Hios

Înainte de plecare, arhimandritul i-a înmănat lui Nicolae o scrisoare de recomandare, i-a cumpărat biletul de călătorie spre Hios și i-a dăruit bani pentru cheltuieli. Cu dragoste părintească l-a însoțit până în port, unde și-au luat rămas-bun.

Nicolae a părăsit cu inima grea Alexandria și pe creștinii cu care avea legături de prietenie și de care era nevoit să se despartă.

Așadar, având credința că Hristosul lui cel răstignit îl va însoți și de acum înainte și îl va întări în suferințele cu care se va confrunta de-a lungul vieții, Nicolae s-a îmbarcat spre Hios.

După o călătorie obositoare de câteva zile, a ajuns la Ceșme, un orașel turcesc aflat pe țărmurile